

AJER
AKADEMIC JOURNAL OF
EDUCATIONAL RESEARCH

ISSUE 2

**AKADEMIC JOURNAL
OF EDUCATIONAL RESEARCH (AJER)
INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL**

MARCH 2024

WWW.AJERUZ.COM

AXBOROT NIMA VA UNING MANBALARI

Norova Durdona Yutpulla qizi

CHDPU Maxsus pedagogika/logopediya yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada axborot nimaligi va u haqida tushuncha to'liq o'rganiladi, uning ta'rifi tahlil qilinadi. Jumladan axborotning manbalari haqida ham fikr-mulohazalar yuritilgan.

Kalit so'zlar: Axborot, manba, kompyuter, texnika, axborot tarmoqlari.

Abstract: In this article, what is information and the concept of it is fully studied and its definition is analyzed. Including information about information sources.

Keywords: Information, resource, computer, technique, information networks

Axborot o'zi nima?

Axborot (lotincha information-tushuntirish, xabar berish, xabar olish) - biror hodisa kishi faolyati yoki muayyan bilim haqidagi ma'lumotlar to'plamini ifodalaydigan fanning umumiy tushunchalaridan biri hisoblanadi. Axborot inson sezgi organlari orqali tashqi dunyodan oladigan xabarlar mazmuni va ma'nosidir.

Axborot manbalarining uch toifaga ajratish mumkin. Tajribali foydalanuvchi turli xil axborot manbalarining bir nechtasini tanlaydi va zaruratga kura ulardan foydalanadi.

Birlamchi manbalar — bu asl manbalar bulib, ular axborotning izohlanishini nazarda tutmaydi. Bu tadqiqot hisobotlari, nutq matnlari, elektron xabarlar, qulyozmalar, fotosuratlar, kundaliklar, shaxsiy maktublar, og'zaki xikoya, intervyu yoki diplomatik xujjatlar bo'lishi mumkin. Aksariyat holatlarda va ma'lum vaziyatlarda imkon qadar birlamchi axborot manbalaridan foydalanish tavsiya etiladi.

Ikkilamchi manbalar - axborotni yetkazib beruvchilardir. Bu holatda axborot o'zgarishi, taxlil qilinishi yoki umumlashtirilishi mumkin (masalan, ilmiy kitoblar, jurnallar, tanqidiy taxlil yoki ma'lumotlar talqini). Foydalanishga tavsiya etiladigan birlamchi manbalar ikkilamchi manbalarga nisbatan har doim ham o'zida nufuzli yoki xolis axborotni saqlamaydi. Axborotni sub'ektiv baholash holatlarini, tekshirilgan ikkilamchi manbalardan foydalanib bartaraf etish mumkin. Ikkilamchi manba muayyan soha yoki ma'lum vaziyatdan kelib chiqqan holda belgilanishi mumkin.

Uchlamchi manbalar - bu tashkil etilgan va o'zida birlamchi hamda ikkilamchi manbalardagi axborotni qayta ishlab, o'zida mujassamlagan (masalan, referatlar, bibliografiya, turli qo'llanmalar, ensiklopediyalar, ko'rsatkichlar, xronologik jadvallar, ma'lumotlar bazasi va xokazo) manbalardir.

Inson manballari: Axborotni bevosita shaxslardan shaxsiy muloqot, suxbatlar, ekspert xulosalari va norasmiy muhokamalar orqali ham olish mumkin. Inson manbalari muayyan mavzular bo'yicha qimmatli tushunchalar, tajribalar va taribalarni taqdim etish mumkin.

Raqamli manbalar: Bugungi raqamli asrda katta hajmdagi ma'lumotlarga onlayn platformalar, ma'lumotlar bazasi, veb-saytlar va itimoiy tarmoqlar orqali kirish

mumkun. Raqamli manbalarga onlayn maqolalar, bloglar, videolar, podkastlar, ijtimoiy tarmoqdagi postlar va elektron kitoblar kiradi.

Axborot manbalari oliy darajadagi ma'lumotlarni toppish uchun xizmat qiladigan vositalar, adraslar va kanallardir. Bu manbalarning turlari juda keng, ularda ma'lumotlarni barcha sohalari uchun ixtiyoriy bo'lishi mumkun.

1. Asosiy manbalar:

-Asosiy manbalar belgilangan mavzuda birinchi qo'llaniladigan asosiy materiallar hisoblanadi. Bu manbalar tarixiy hujjatlar, asosiy ilmiy tadqiqotlar tashkil etadi.

2. Ikkinchi darajadagi manbalar:

-Ikkinchi darajadagi manbalar asosiy manbalardan olingan ma'lumotni ta'riflaydi va tafsir qiladi. Bu texnikumlar, entsiklopediyalar, tadqiqotlar, avvalgi aholilar tomonidan o'rganilgan materiallar tahlili hisoblanadi.

3. Uchinchi darajadagi manbalar:

-Uchinchi darajadagi manbalar asosiy va ikkinchi manbalar bilan nomoskalardan ma'lumotlar jamlaydi. Ular lug'atlar, ko'rsatmalar va yordamchilar misol bo'lishi mumkun.

Axborot manbalari: -Gazetalar, jurnallar, radio va televizor to'plam shu turlar maxsus natijalarni taqdim etadilar. Ular bir qator mavzular, mamlakatlar, jamiyatlar haqidagi yangiliklar bilan birgalikda vaqtinchalik yetilayotgan kontent ko'rsatishadi. -Internetning rivojlanishi bilan, raqamli media ma'lumotlarga olib keladi. Ular veb-saytlar, bloglar, ijtimoiy tarmoqlar, onlayn yangiliklar, podkastlar va striming xizmatlariga kiradi. -Ilmiy jurnallar, ilmiy maqolalar, sohalardagi disruptsiyon tarafidan rivojlangan tavsiyanomalar va boshqa rivojlanishlar, mavzular bo'yicha mutaxassis ma'lumotlarni taqdim etadi. -Davlat tashkiliy uch tomonlama kursatmalari mavzular bo'yicha ko'p miqdorda ma'lumotlarni taqdim etadi, jumladan iqtisodiy masalalar, sog'liqni saqlash, demografik axborotlar va siyosatni qamrib chiqadi. -Muhokama, suhbatlar, aynanlashuvlar, malakali va ekspertlar bilan suhbatlar eng avvalgi mo'jonlar, murojaatlar va mulohazalar mujassam bo'lishi mumkin. -Kutubxonalarda, arxivlarda kitoblar, qo'llanmalar, ovozli va multimedia manbalar, tarixiy, adabiy va madaniy sohalarda bo'yicha ma'lumotlarni taqdim etadi. -Katta ma'lumotlar zamonida, ma'lumotlar xonasi va bazalar maqbul ma'lumotlar, statistika haqida ma'lumotlarni taqdim qilishi, tadqiqotlar, tahlil va qabul qilishga xizmatchi ma'lumotlarni olishga yordam beradi.

Axborotga kirishda va undan foydalanishda uning aniqligi va belgilangan maqsadga muvofiqligini ta'minlash uchun ehtiyotkorlik zarur.

Ma'lumotlar turli manbalardan olinishi mumkin, masalan:

1. Nashrlar va kitoblar: kitoblar, jurnallar, maqolalar, ilmiy va ilmiyommabop nashrlar yozma shaklda taqdim etilgan ma'lumotlarni o'z ichiga oladi.

2. Internet: veb-saytlar, bloglar, elektron resurslar, onlayn jurnallar va boshqa manbalarni o'z ichiga olgan zamonaviy axborot manbai.

Xulosa qilib aytganda axborot bizning shaxsiy, akademik va kasbiy hayotimizning ajralmas qismi hisoblanadi. Axborotning kelib chiqishi va xilma-xilligi tan olish odamlarga ongli qaror qabul qilish va asosli istiqbollarni shakllantirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Toshtemirov R.A., Virtual haqiqat va uning insonga ta'siri, Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar, Xalqaro ilmiy-metodik jurnal, 2-qism.
2. Toshtemirov R. A., (2023). Media education is an important factor in protecting young people from negative information. SCHOLAR, Multidisciplinary Scientific Journal, Volume 1, ISSUE 29, 2023, Pp 187–195.4.F

AKADEMIC JOURNAL OF EDUCATIONAL RESEARCH (AJER)
international scientific journal
2-son

Nashr qilingan sana: 25.03.2024.
Shrift: "Times New Roman".

“ACADEMIC JOURNAL” MCHJ

Manzil: 700096, Toshkent shahri, Chilozor tumani, Bog‘iston ko‘chasi, 116/6.
www.ajeruz.com, info@ajeruz.com, +998950457172